

Heimevernet og forsvaret av Norge: Skjerpet trusselbilde, uforløst potensial

Ole Martin Stormoen og Eskil Jakobsen

Innhold

Innledning	4
HV i dag: Oppgaver, budsjett, ambisjoner og etterslep	5
Oppgaver, utviklingstrekk og nye krav	5
Lavt budsjett, høye ambisjoner	6
Et styrket HV: Struktur, kompetanse, spesialisering og ny teknologi	9
Struktur og kompetanse	9
Regional spesialisering	10
Utstyr, teknologi og nye trusler	11
Oppsummering: Dagens og fremtidens HV	14
Styrking og anerkjennelse	14
Sluttnoter	16
Kilder	17
Intervjuer	18

Innledning¹

I forsvaret av Norge er Heimevernet (HV) en vital del av grunnmuren. Styrken er Forsvarets største, geografisk mest spredte, og har samtidig ansvaret for det bredeste spekteret av oppgaver – i fred, krise og væpnet konflikt. HV skal beskytte norsk *samfunnssikkerhet* og *statssikkerhet*,² i spennet fra å bistå sivilsamfunnet i fredstid, til regulær territoriell kontroll under krig.

HVs fleksibilitet og evne til å løse oppdrag har blitt tydeliggjort gjennom de siste års støtte ved naturkatastrofer, COVID-pandemien, beskyttelse av kritisk infrastruktur, styrkebeskyttelse for allierte, og opptrening av ukrainsk personell i operasjonene Gungne i Norge og Interflex i Storbritannia. Oppdragene illustrerer hva som forventes av HV i dag, men indikerer også at nye krav og trusler trolig vil kreve enda mer av styrken i fremtiden.

HV leverer mye effekt – og har et uutnyttet potensial til å levere enda mer – for en relativt sett billig penge. Likevel har styrkens *andel* av Forsvarssektorens samlede driftsbudsjett falt, fra 3,8 % i 2015, til 3,1 % i budsjettet for 2024 – en mulig indikasjon på at styrken ikke er høyt prioritert når det norske forsvarsbudsjettet økes. Utviklingen i trusselbildet tilsier at HV må tilføres mer midler hvis styrken skal løse både dagens og fremtidens oppgaver på en måte som utnytter volumet og kompetansen i strukturen til det fulle.

Nåværende utrustning og budsjettnivå står ikke i stil med styrkens ansvar og oppgaver. Erfaringer fra krigen i Ukraina har for eksempel vist at sivil infrastruktur er svært sårbar for angrep selv fra enkle droner, men også at droner er svært potente sensorer og våpen for en forsvarer. HV har i dag begrenset evne til å motvirke en slik trussel, og ingen kjent evne til å bruke droner for å *bekjempe* en motstander. Også lengre nede på krisespekteret er evnen til situasjonsforståelse og oppdragsløsning påvirket av utstyrsangel, stramme budsjetter og staber på minimumsnivå.

Dette notatet gir en kort beskrivelse HVs ansvar og oppgaver, og peker på utviklingstrekk som vil kunne påvirke disse i nær fremtid. Notatet illustrerer gapet mellom oppgavene, de vedtatte ambisjonene om videreutvikling, og ressursene som blir stilt til rådighet. Et betydelig etterslep i finansieringen av HV, også til helt elementær grunnutrustning, bidrar til å svekke styrkens beredskap og evne til å løse oppdrag. I forlengelsen av dette svekkes hele samfunnets motstandsdyktighet i en tid hvor usikkerheten er større enn på lenge.

Notatet bygger på intervjuer med tidligere og nåværende HV-offiserer og sammenfatter i tillegg en rekke utfordringer og løsninger identifisert i ulike analyser og rapporter – også fra *før* krigen i Ukraina (Hove et al., 2019; Gulichsen et al., 2020; Berg-Knutsen et al., 2021). Avslutningsvis fremheves fire konkrete tiltak som ved hjelp av en relativt moderat budsjettøkning vil kunne utnytte det latente utviklingspotensialet i HV-strukturen og gi betydelig og *umiddelbar* effekt på Forsvarets samlede evne til å levere beredskap og sikkerhet overalt, alltid – i fred, krise og i krig.

HV i dag: Oppgaver, budsjett, ambisjoner og etterslep

Oppgaver, utviklingstrekk og nye krav

HV er Forsvarets største styrke målt i antall personell. HVs relativt beskjedne fredstidsstruktur består av stabs- og støttefunksjoner organisert i 11 distrikter, totalt ca. 500 ansatte i HVs produksjonsstruktur (daglig faste ansatte). En fullt ut mobilisert struktur består av ca. 40 500 soldater og befal, fordelt på de 11 distriktenes 208 HV-områder. Distriktenes innsatsstyrker, som øver mer og er bedre utstyrt enn HV-områdene, utgjør til sammen ca. 3000 soldater og befal. HV er i hovedsak oppsatt med lette, upansrede kjøretøy, og styrkens tyngste våpen er per i dag Carl Gustaf rekylfri kanon og panservernvåpenet M72, som begge kan brukes mot pansrede kjøretøy på kort hold.

HV ble opprettet i 1946 som en direkte lærdom av erfaringene fra andre verdenskrig. De stående norske styrkene var ikke i stand til å forhindre at invasjonsstyrkene tok kontroll over vitale samfunnsfunksjoner, og motstandsbevegelsen ansporet til å få bygget opp en slik landsdekkende kapasitet etter krigen (Skogrand, 2004, s. 33-24; Meld. St. 32 (1945-1946), s. 54). HVs ansvar og oppgaver dekker hele krisespekteret, fra fredstidskriser til væpnet konflikt. I fredstid skal HV bistå sivilsamfunnet ved naturkatastrofer, større leteaksjoner, ulykker, og andre ikke-intenderte hendelser i tett samarbeid med sivile aktører som Statsforvaltere, kommuner, politiet, Sivilforsvaret, helsevesenet og andre. HVs oppgaver i en krise, inkludert ved terrorhandlinger, sabotasje og andre såkalte sammensatte trusler vil også inkludere beskyttelse av vitale objekter og samfunnsfunksjoner, for eksempel vann- og energiforsyning, samferdselsknutepunkt og digitale kommunikasjonslinjer. I en væpnet konflikt er HV ansvarlig for territorialforsvaret – å bekjempe anslag mot norsk territorium og beskytte kritiske verdier, funksjoner og personell innenfor et operasjonsområde (Sjef HV, 2022). I en slik situasjon vil HV også være helt sentral i mottaket av alliert støtte via land, luft og sjø. Denne korte beskrivelsen viser bredden i de oppgavene styrken har ansvaret for langs hele krisespekteret, at disse vil variere fra distrikt til distrikt, og at HVs portefølje vil kunne bli enda mer omfattende i tiden fremover.

En rekke utviklingstrekk kan medføre nye og skjerpede krav til HVs evne til å løse oppdrag i fred, krise og krig. Oppgavene kan bli mer varierte og krevende, men som nå vil oppdragenes karakter variere geografisk. Klimaendringer og mer ekstremvær vil utfordre HVs evne til å støtte sivilsamfunnet i fredstid. Styrken har vist evne til å yte bistand på kort varsel, men ved flere, større og mer langvarige hendelser vil det stilles større krav til utholdenhet, etterforsyning og understøttelse. Langvarige oppdrag vil medføre stor slitasje på den stående strukturen, og vil også kunne bli en betydelig belastning og kostnad for sivilsamfunnet og næringslivet ved at mannskapene tas ut av sine sivile funksjoner over tid (NOU 2023: Totalberedskapskommissjonen, s. 186 og 195).

Såkalte sammensatte trusler kan true samfunnsfunksjoner som i økende grad er avhengige av sårbar energi- og kommunikasjonsinfrastruktur. HV må derfor være forberedt på å operere og støtte et sivilsamfunn som er rammet av irregulære virkemidler «i gråsonene mellom ulike sektorer og mellom krig og fred» (Berg-Knutsen et al., 2021, s. 14). Dette inkluderer situasjoner hvor grunnleggende funksjoner er helt eller delvis satt ut av spill, energiforsyningen

svikter og kommunikasjonslinjer har «gått i svart». Dette stiller store krav til styrkens evne til å operere uavhengig av disse, som f.eks. å opprettholde sikre og robuste sambandsfunksjoner innad i strukturen og også med andre forsvarsavdelinger og sivile etater. Det er per dags dato store mangler i sambandssystemer i Forsvaret generelt (Skjelland et al., 2024). Det er rimelig å anta at dette også gjelder HV gitt nåværende prioriteringer for fordeling av midler til materiellanskaffelser. HV-strukturens evne til forsyning og understøttelse er allerede mangelfull, noe som går utover planlagt øvingsaktivitet (Landsrådet, 2023a). Sentralisering av depot- og forsyningstjenester er også særlig krevende for en styrke som skal være desentralisert.

Økende geopolitisk spenning aktualiserer HVs ansvar for å forsterke utsatte områder av landet, både før og under en væpnet konflikt. Denne oppgaven vil kunne kreve mer trening og tyngre våpen enn styrken rår over i dag, samt at styrkeelementene innehar den mobiliteten og evnen til koordinering og samvirke som kreves. HV er også helt sentrale for at Norge skal klare å ivareta sitt ansvar som alliert. Sverige og Finlands inntreden i NATO aktualiserer Norges rolle som et logistisk knutepunkt og allierte støttepunkter i Norge blir enda viktigere for forsvaret av hele Norden.³

Lavt budsjett, høye ambisjoner

HVs andel av budsjettet for materiellanskaffelser i Forsvaret har i de fleste år, som forventet, vært svært lavt sammenlignet med Hæren, Sjøforsvaret og Luftforsvaret. Styrken arver mye av utstyret fra Hæren og har heller ikke anskaffet eller driftet kostnadsdrivende og komplekse plattformer, noe som har bidratt til å holde kostnadsnivået lavt.⁴ En konsekvens av denne praksisen er at deler av HVs materiell krever mye vedlikehold og i noen tilfeller kostbar levetidsforlengelse. Slike kostnader må i mange tilfeller tas fra driftssiden, noe som kan gå utover øving og annen kompetanseheving (Informant 6, 19.02.2024).

En sammenligning av driftsbudsjetter gir derfor et bedre grunnlag for å belyse HVs andel av Forsvarets samlede midler over tid. En oversikt over utviklingen i forsvarsbudsjettet siden 2015 gir et grovkornet bilde av ressursfordelingen, men de generelle tendensene kan si noe om endrede prioriteringer i perioden frem til 2024 (se tabell 1). Siden 2015 har forsvarsbudsjettet økt betydelig i *nominelle* tall. I 2024 er forsvarsbudsjettet (drift og anskaffelser) på 90,8 milliarder kroner, mer enn en dobling (+ 107 %) fra budsjettet i 2015. Forsvarets samlede *driftsbudsjett* har i den samme perioden økt med 88 %, fra 32,2 milliarder til 60,2 milliarder kroner. Til sammenligning har HVs driftsbudsjett hatt en økning på ca. 54 % i perioden fra 2015 til 2024, fra 1,21 milliarder til 1,87 milliarder (se tabell 1 under).

Tabell 1. Tall i NOK.⁵

	2015 (saldert)	2022 (saldert)	2023 (saldert)	2024 (Prop. 15)
Forsvarsbudsjett, samlet	43.788.000.000	69.050.571.000	75.832.904.000	90.848.802.000
Forsvarsbudsjett, drift	32.230.000.000	44.576.683.000	49.802.142.000	60.586.352.000
- HV budsjett, drift	1.214.133.000	1.528.042.000	1.736.248.000	1.865.119.000
- HV, andel i %	≈ 3,8	≈ 3,4	≈ 3,5 %	≈ 3,1 %

Økningen fra 2023 til 2024 er også betydelig. Driftsbudsjettet for Forsvaret for 2024 viser en økning på nærmere 21,6 % fra budsjettet for 2023. HVs driftsbudsjett økes fra 1,74 milliarder til 1,86 milliarder fra i fjor, en økning på i underkant av 6,9 prosent. Vel så interessant er det at HVs *andel* av Forsvarets samlede driftsbudsjett på samme tid vil falle fra 3,5 % i 2023, til 3,1 % i 2024. Det har også blitt hevdet at Forsvaret ikke har blitt fullt ut kompensert for den generelle eller den sektorspesifikke prisveksten i den samme perioden (Hodnesdal & Hvinden, 2024), en prisvekst som med stor sannsynlighet vil øke ytterligere i årene fremover (Skjelland et al., 2024, s. 30).

Budsjettutviklingen gir ikke nødvendigvis noen presis indikasjon på i hvor stor grad HV er prioritert, og sier heller ikke noe om behovet for økte driftsbudsjett eller ekstraordinære bevilgninger til materiellinvesteringer. Økningen i forsvarsbudsjettet etter Russlands fullskalainvasjon av Ukraina indikerer likevel at norske myndigheter anser at den sikkerhetspolitiske situasjonen krever at Forsvaret må prioriteres høyere. På tross av utviklingen i trusselbildet og de uttalte ambisjonene for videre utvikling av styrken har HVs andel av det samlede driftsbudsjettet hatt en synkende kurve, mens den reelle kjøpekraften i samme periode har vært flat eller synkende, avhengig av hvilken prisvekstindikator man legger til grunn.

Langtidsplanen for forsvarssektoren (LTP) for 2021–2024 inneholder beskrivelser av satsingsområder for HV som også fremheves i dette notatet. Blant annet opplyses følgende:

Heimevernet fortsetter tilførsel av materiell innenfor påbegynt modernisering, og videreutvikler evnen til sikring av kystnære objekter, samt evne til overvåking og bekjemping for innsatstyrker dedikert for innsats i Finnmark. Økt utnyttelse av teknologi for å øke Heimevernets evne til å gjennomføre sikringsoppdrag prioriteres (Prop. 14 S. (2020–2021), s. 106).

I planen pekes det også på andre elementer som bør hensyntas når LTP for 2025–2028 utformes, blant annet styrking av HVs stabsfunksjoner. Planene for videreutvikling og *økning* av kapasitet i HV nedfelt i LTP for 2021–2024 fremstår hensiktsmessige, men som dette notatet fremhever, har ikke planene for styrkeutvikling blitt fulgt opp med tilstrekkelig gjennomføringskraft og ressurser.

I stortingsmeldingen for forsvarssektoren for 2021–2022 ble det også annonsert at Heimevernet skulle styrkes og videreutvikles gjennom økt øvingsaktivitet og tilførsel av utrustning og annet materiell. Meldingen befester også ambisjonen om å *øke evnen* til objektsikring, delvis gjennom teknologiske løsninger (Meld. St. 10 (2021–2022)). Disse målsettingene er også nedfelt i HVs «Strategi for utvikling av Heimevernet mot 2030». Strategien er basert på en visjon om å være *klar for fremtidens krav*,⁶ hvor innfasing av ny teknologi også her trekkes frem som et sentralt element (Forsvaret, 2021). I kjølvannet av økende geopolitisk spenning har det blitt antydnet at HV bør videreutvikle sin evne til å håndtere sammensatte trusler. Denne videreutviklingen har blant annet blitt koblet til forbedret samvirke med andre aktører i Totalforsvaret og innfasing av ny teknologi (Sjef HV, 2022).

Regjeringen tildelte HV en ekstrabevilgning på 100 millioner kroner høsten 2023. Av disse skal 50 millioner kroner finansiere nye våpen og 50 millioner dedikeres til trening og kompetanseheving (Regjeringen, 2023). Dette indikerer fortsatt politisk vilje til å satse på HV, i tråd med målsettingene i LTP for 2021–2024 og den oppfølgende stortingsmeldingen om forsvarssektoren. Størrelsen på bevilgningen tar imidlertid ikke høyde for et betydelig

etterslep i finansieringen av grunnleggende utrustning som uniformer, hjelmer og våpen, i tillegg til vedvarende mangler ved logistikk, etterforsyning og understøttelse, selv i fredstid (Landsrådet, 2023a). Budsjettet samsvarer heller ikke med behovene som følger av gjeldende målsettinger og planer for styrkeutvikling, og finansieringen tar ikke høyde for at HVs oppgaver med stor sannsynlighet vil bli mer komplekse og krevende i fremtiden.

I sum tilsier dette at HV har et presserende behov for mer ressurser, både for å dekke inn eksisterende etterslep og for å være i stand til å utvikle styrken i tråd med planer og strategier. Økte budsjetter, utover midler til anskaffelser av nytt utstyr, må også kanaliseres slik at man får mer effekt av de ressursene HV allerede besitter. Dette kan oppnås med bedre kompetanseutnyttelse, mer og bedre trening, og med innfasing av ny teknologi.

Et styrket HV: Struktur, kompetanse, spesialisering og ny teknologi

Struktur og kompetanse

På grunnlag av intervjuer med HV-personell fremgår det at HVs stabsfunksjoner sentralt og i distrikts-strukturen er på et minimum. Planlegging for styrkeutvikling og øvingsaktivitet gjøres av et lite antall befal med begrenset tid og beskjedne ressurser, en sårbarhet som svekker HVs rolle i lokal krisehåndtering. HVs organisasjon på distriktsnivå er kritisk avhengig av nøkkelpersoner, i den grad at «et tilfelle av influensa vil kunne slå ut operasjonssentralen og situasjonsforståelsen» (Informant 1, 13.12.2023). I mange HV-distrikter er stabene av fulltidsansatte på et så lavt nivå at det er vanskelig å utnytte organisasjonens potensial fullt ut, noe som også begrenser en økt satsning på HV som tilrettelegger for sivil-militært samvirke. Områdesjefer er ansatt i 10 % stilling, noe som krever innsats utover lønnet arbeidstid for at rollen skal utføres på en tilfredsstillende måte. HV utgjør Forsvarets største og viktigste kontaktflate med sivilsamfunnet, både formelt og uformelt. Flere fulltidsansatte og større staber vil kunne gi mer stabilitet og kontinuitet i den viktige nettverksbyggingen og planutviklingen mellom HV og andre aktører innenfor rammen av Totalforsvaret, både på distrikts- og områdenivå.

For at HV skal kunne løse oppdrag på en god måte også under mer krevende omstendigheter, vil styrken ha behov for forsterkede stabsfunksjoner også under normaltilstand. I HVs konsept for territoriale operasjoner som ble ferdigstilt i 2022, fremheves videreutvikling av avdelingens «evne til å fungere som bindeledd mellom de øvrige aktørene i totalforsvaret og de øvrige avdelingene i Forsvaret» (Sjef HV, 2022 s. 26). HV kan fungere som et nav mellom aktørene, men har per i dag, som det ble poengtert i HVs innspill til Forsvarskommisjonen, «ingen avklart rolle på sentralt nivå utover den viktige koblingen til Landsrådet for Heimevernet» (Heimevernet, 2022). Denne rollen kan potensielt avklares noe gjennom en tydeliggjøring av ansvarsområdene til det territoriale operasjonssenteret ved HVs hovedkvarter på Terningmoen. HV har ingen beslutningsmyndighet i møtet med andre aktører som sivilforsvar, kommuner, politi og helsevesen, men vil i mange tilfeller fungere som operasjonsledelse fordi HVs operasjonssentraler har god, lokal situasjonsforståelse og mannskaper med lokalkunnskap, nettverk, og relevant erfaring. HV rår derfor over betydelige ressurser og kapasiteter som vil være uunnværlige i hendelser langs hele krisespekteret, og som kan gjøre «de eksisterende beredskapsorganisasjonene i samfunnet bedre i stand til å løse oppdragene innenfor sine respektive ansvarsområder» (Gulichsen et al., 2020, s. 32).

Først og fremst må HV utnytte sine komparative fortrinn til det fulle. HVs fremste ressurs er et betydelig volum av mannskaper med bred kompetanse, nettverk og lokalkunnskap. Det er et uforløst potensial i en mer målrettet, systematisk og strategisk bruk av personellet i områdestrukturen. Større staber og en mer målrettet innsats kan oppnå en mer effektiv utnyttelse av kompetansen til mannskapene. Majoriteten av HVs personell er ansatt i sivil sektor og har ofte med seg nettverk og formell og uformell kompetanse som vil være svært relevant i utførelsen av hele bredden av HVs kjerneoppgaver. Spesialkompetanse, eksempelvis sanitets-, logistikk- eller teknologikompetanse, samt spesiell kjennskap knyttet til kritisk infrastruktur, må kartlegges og utnyttes til det fulle for å rettferdiggjøre at denne

kompetansen tas ut av sivil sektor for en kortere eller lengre periode. Økte økonomiske rammer kan muliggjøre en mer systematisk og kontinuerlig kartlegging og utnyttelse av slik spesialkompetanse. Sammen med allerede iverksatte tiltak, som innrulling og oppkledning av personell med fersk erfaring fra førstegangstjenesten (Informant 2, 5.12.2024), kan dette gi økt effekt for en relativt beskjeden innsats.

Et mer robust og effektivt HV vil kreve større staber og en større differensiering i hvordan de ulike områdene organiseres, utrustes og trenes. En økning i HVs stående stabstruktur vil møte på de samme utfordringer som i forsvarssektoren ellers: Problemer med å rekruttere og beholde ansatte i konkurranse med andre sektorer som ofte vil kunne tilby bedre betingelser til ansatte med nøkkelkompetanse. En økning i HVs driftsbudsjett vil avhjelpe dette ved å muliggjøre bedre betingelser og arbeidsvilkår både for HVs stående stabfunksjoner, for innsatsstyrkene og mer og bedre øving for hele strukturen. Samtidig er HV også avhengig av at det utdannes nok befal og soldater til å fylle strukturen også i fremtiden – en generell utfordring i Forsvaret som helhet (Skjelland et al., 2024, s. 50-52).⁷

Oppdragene i forbindelse med trening av ukrainske soldater, hvor opp imot 800 instruktører har bidratt, har gitt HV uvurderlig erfaringsutveksling og et reelt kompetanseløft (Informant 5, 7.2.2024). Regjeringens ekstraordinære bevilgning til Forsvaret i mars 2022 hadde også en umiddelbar effekt på kontinuiteten, kvaliteten og kvantiteten på treningen i hele HV-strukturen (Holth, 2022). Men kompetanseheving og øving er i mange tilfeller ferskvare. Vedvarende økte bevilgninger vil bety flere og bedre øvingsdøgn og en kontinuitet som sikrer at treningen har mer enn delvis forbigående effekt på kompetansenivå og kampkraft. Kontinuitet legger også til rette for en mer systematisk og stabil kompetanseoverføring innad i organisasjonen og fra de mer erfarne til de nylig innrullerte soldatene, noe som er kritisk viktig i en organisasjon hvor omtrent 10 % av strukturen byttes ut hvert eneste år (Informant 5, 7.2.2024).

En styrket kompetanseoverføring og kompetanseutnyttelse vil også være viktig for innfasing og utnyttelse av nytt utstyr og ny teknologi, og derfor også en viktig forutsetning for mer regional spesialisering av HV-distriktene, hvor avdelinger i større grad bemannes, trenes og utrustes for å løse de spesifikke oppgavesettene i hvert distrikt.

Regional spesialisering

Strukturen i de ulike distriktene er i dag i stor grad bygget over samme lest. Det er betydelig potensial i mer spissede distrikter og områder når det gjelder trening, utrustning og koordinering med sivile aktører og Forsvarets stående avdelinger, basert på de spesifikke utfordringene i de ulike regionene.

HVs geografiske spredning og lokale forankring tilsier at styrken bør brukes til overvåking og patruljering, kanskje i særlig grad i kystsonen (Gulichsen et al., 2020, s. 22). Norge er en utpreget kystnasjon hvor den viktigste verdiskapningen er knyttet til havet og bør derfor ha et territorialforsvar som er utrustet og trent for ulike operasjoner i kyststrøk – inkludert beskyttelse av verdier som er av kritisk betydning også utenfor Norge.

I flere distrikter vil mottak av allierte forsterkninger og generell styrkebeskyttelse i kyststrøk utgjøre hovedoppgaven, noe som tilsier at HV bør utrustes med småbåter og annet materiell som dekker inn noe av kapasitetsgapet som oppstod ved nedleggelsen av Sjøheimvernet. Slikt materiell finnes nå i utvalgte distrikter, men budsjettene for materiellanskaffelser har til

nå ikke tillatt en helhetlig satsning på dette området (Informant 5, 7.2.2024). Dette vil også bidra til å oppfylle målet om forbedret evne hos HV til sikring av kystnære objekter i tråd med LTP for 2021-2024 (Prop. 14 S. (2020–2021), s. 106).

I mange distrikter vil overvåkning og beskyttelse av energiinfrastruktur utgjøre oppgaver hvor f.eks. droneteknologi og visse typer luftvern vil være tiltrengte kapabiliteter. Som i de fleste distrikter vil det også her være hensiktsmessig at HV har stedstilpasset sensorteknologi som bidrar til god situasjonsforståelse og bildebygging for å avdekke avvik fra en normalsituasjon på et tidlig stadium (Hove, 2019).

Krigen i Ukraina har illustrert territorialforsvarets betydning i en moderne konflikt. Ansvaret for territoriale operasjoner tilsier at avdelinger i spesielt utsatte distrikter bør være rustet for å bekjempe en motstander med tyngre og moderne våpen (Gulichsen et al., 2020, s. 23). Områder og innsatsstyrker med denne rollen bør øves i og utrustes med våpen, utstyr og kjøretøy som gjør styrken til den «hengemyren» den er tenkt å være. Det bør også legges opp til logistikk-løsninger som tillater at disse avdelingene kan operere uavhengig og med en viss utholdenhet. Slik kan HV både avlaste og komplementere andre avdelinger i Forsvaret, samtidig som styrken vil bli bedre rustet til å utføre flere av de andre primær oppgavene.

Eksempelene overfor er ikke uttømmende, men illustrerende eksempler på spesialisering som kan gi økt effekt. Med *relativt* beskjedne investeringer vil en slik spesialisering og opprustning på personell- og materiellsiden kunne skape et HV som utnytter kompetansen i strukturen, som øver på en mer relevant måte, og som bruker ressurser mer effektivt i møte med eksisterende og fremtidige oppgaver. En bedre trent, bedre utrustet og mer spesialisert styrke vil i sum også bidra til at man får mer effekt av å fase inn ny teknologi som kan øke HVs evne til å løse oppgaver i rammen av Totalforsvaret – langs hele krisespekteret.

Utstyr, teknologi og nye trusler

Geografi, ressurstilgang og bosetningsmønstre betyr at viktig infrastruktur er spredt over store deler av norsk territorium. Dette, i kombinasjon med begrensede ressurser, gjør at HV i en krise vil måtte prioritere de sikringsoppdragene som er mest kritiske. For å gjennomføre slik prioritering er god situasjonsforståelse avgjørende. Etablering og opprettholdelse av situasjonsforståelse er også grunnleggende viktig i territoriale operasjoner (Sjef HV, 2022). I kriser og væpnet konflikt leverer HV situasjonsforståelse primært til avdelinger i Forsvaret, men også til myndighetsapparatet og aktører som inngår i Totalforsvaret.

HV har det fortrinnet at strukturen i utgangspunktet dekker hele landet, en egenart som må utnyttes fullt ut. Detaljert bildebygging og kunnskap om operasjonsområdet er verdifullt i fredstidskriser og essensielt i alvorlige kriser og væpnet konflikt. Innfasing av moderne ISR-plattformen som droner (UAS) og andre sensorer vil forbedre HVs evne til å levere situasjonsforståelse på en ressurseffektiv måte. Dette er også nedfelt i HVs strategi mot 2030, hvor en viktig målsetting er å: «Tilføre økt evne til å analysere informasjon fra eget nettverk og egne operasjoner til gode beslutningsgrunnlag.» (Forsvaret, 2021).

I enkelte HV-distrikter bygges det nå kompetanse for å bruke droner som sensorer. Det har også blitt innført et nytt informasjonsdelingssystem som utnytter mobiltelefoner som sensorer, ved at den enkelte soldat kan rapportere observasjoner på en webside hvor informasjon blir strukturert på samme måte som dataene fra mer avanserte sensorer

(Informant 1, 13.12.2024). Slike initiativer bør styrkes og integreres i alle HV-avdelinger hvor det er formålstjenlig.

En enda sterkere satsning på situasjonsforståelse understøttet av ny teknologi kan være relativt kostbart, og ambisjonsnivået må derfor tilpasses både rammebetingelser og potensialet før økt effekt langs hele krisespekteret. Økt satsning vil kreve mer midler og flere stillinger, men samtidig er potensialet for teknologi som en reell styrkemultiplikator meget stort i en struktur med over 40 000 til dels høyt utdannede soldater.

Droner er også en sannsynlig trussel mot kritisk infrastruktur, godt illustrert gjennom Russlands krigføring i Ukraina og mistenkelig droneaktivitet i Norge. Mye av den kritiske infrastrukturen i Norge er sårbar for anslag fra relativt billige og lite sofistikerte systemer. HV bør derfor stilles i stand til å bekjempe droner gjennom utrustning med mobile kortdistanse luftvernsystemer (SHORAD) som utnytter «rettet energi».⁸ Anskaffelse av slikt materiell kan være kostbart, og skal det skje mest mulig formålstjenlig, bør slike systemer kanaliseres til de HV-distriktene som er ansvarlige for den mest beskyttelsesverdige infrastrukturen. Et minimumsmål bør være at HV-distrikter med ansvar for sikring av nøkkelobjekter får egnet utstyr.

Dersom neste langtidsplan for Forsvaret utformes og vedtas med et høyt ambisjonsnivå, bør også HV få muligheten til å videreutvikle sin slagkraft ytterligere. Innsatsstyrkene kan fungere som desentraliserte styrkeelementer med evne til å bekjempe fiender og holde territorium og objekter, med egne våpen og via evne til ildledning. I en slik styrkeutvikling vil det være nærliggende å utruste både innsatsstyrkene og regulære HV-avdelinger i Troms og Finnmark med potent mobilt luftvern og panservern som eksempelvis Stinger og Javelin. I et slikt scenario vil avdelinger fra HV kunne tvinge en motstander til å sette større styrker i spill på land, sjøen og i luften, og på den måten gjøre seg sårbar for norske og allierte styrkers høyintensitetsvåpen.

Anskaffelse av tyngre våpen enn de HVs avdelinger rår over per dags dato har blitt vesentlig dyrere siden 2022.⁹ For HV, noe som blir fremhevet i samtaler med HV-personell, er det svært viktig at materiellinnkjøp (herunder sambandsutstyr, droner, bekledning, kjøretøy, etc.) i så stor grad som mulig gjøres etter et «godt nok»-prinsipp – helst i form av hyllevarer, gjerne sivilt tilgjengelig, uten omfattende anskaffelsesprosesser, og til en så lav kostnad som oppgavesettet tillater. Intervjuer med HV-personell med fag- og lederansvar gir inntrykk av at HV har en proaktiv tilnærming til innføring av ny teknologi og plattformer. Erfaringer fra hurtige og vellykkede anskaffelsesprosesser har vist at dette ofte lykkes, men at man i mange tilfeller er «avhengig av initiativ og ildsjeler som basert på operativ virksomhetsforståelse har kompetanse og vilje til å manøvrere i juridisk og merkantilt terreng» (Informant 1, 21.11.2023).

Etterslep på utstyrssiden svekker HVs *nåværende* evne til å løse oppdrag. Utviklingen i trusselbildet tilsier også at det kreves mer enn å dekke etterslepet for å gjøre HV i stand til å løse dagens og fremtidens oppgaver på god og kostnadseffektiv måte. FFIs grundige analyse fra 2021 skisserer hva en omfattende styrking vil kunne koste. Den mest ambisiøse modellen («Ambisjonsnivå 4 – Slagkraftig sikring og innsats»), med en foreslått struktur på 63 000 soldater, skisserer et driftsbudsjett på 2,4 milliarder kroner og 4 milliarder til investeringer (Berg-Knutsen et al., 2021, s. 32-33). Tiltakene som foreslås i dette notatet er mer i samsvar med ambisjonsnivå 2 eller 3 i FFI-rapporten, med et skissert driftsbudsjett på mellom 1,9 og 2,2 milliarder kroner og investeringsutgifter på 1,2 og 2,2 milliarder kroner (Berg-Knutsen et al., 2021, s. 32-33).

Tiltakene oppsummert nedenfor vil også innebære betydelig større materiellinvesteringer enn

de 300 millionene som trengs bare for å få på plass mer hensiktsmessig personlig bekledning og utrustning (PBU) (Landsrådet, 2023b). Tiltakene medfører derimot *ikke* en vesentlig økning i antall mannskaper. Investeringene bør kanaliseres til en enda bedre utnyttelse av de som allerede finnes i strukturen, blant annet gjennom mer og bedre øving.

Først og fremst er det et stort uforløst potensial i det som er HVs unike fortrinn: menneskene. Dette kan utløses ved å finansiere en større stående *stabsstruktur*, en effektiv og strategisk utnyttelse av kompetansen i områdestrukturen, samt ved å utruste HV-soldatene med utstyret og teknologien som kan møte det 21. århundrets krav og utfordringer. Et styrket HV med en mer definert rolle i territorialforsvaret og i rammen av Totalforsvaret vil gi mer beredskap og sikkerhet – i fredstid, i krise, og i krig.

Oppsummering: Dagens og fremtidens HV

Styrking og anerkjennelse

Norge står overfor et skjerpet trusselbilde. Det utfordrer kriseberedskapen, og anslag mot vitale samfunnsfunksjoner er mer sannsynlig enn for få år siden. HV har en meget betydningsfull rolle i forsvaret av Norge, og er en vital del av samspeilet som utgjør Totalforsvaret. Det er offentlig kjent at mange avdelinger i HV stadig mangler grunnleggende utrustning (Landsrådet, 2023a; 2023b).¹⁰ For at HVs evne til å ivareta sine kjerneoppgaver skal *videreutvikles* i tråd med gjeldende politikk og strategi, er det et absolutt minstekrav at HV blir tilført midler til våpen, PBU og tilstrekkelig trening. Landsrådet for Heimevernet har estimert kostnaden for mer hensiktsmessig bekledning til ca. 300 millioner kroner (Landsrådet, 2023b), og en tilsvarende sum for å kunne øve nok i 2024 (Landsrådet, 2023a). Dersom Forsvaret som helhet skal styrkes markant, som annonsert (Schwenke, 2024), må det kunne forventes at også dens største styrke tildeles nok ressurser til å utføre sine kjerneoppgaver. HV bør prioriteres og bli gitt den anerkjennelsen som styrkens rolle tilsier, i allmennheten, blant politikere, i sivil sektor og i Forsvaret.

Dette notatets korte beskrivelse av HVs ansvar, oppgaver og potensial illustrerer behovet for at politisk vilje og uttalte strategiske målsettinger følges opp med *merkbar handling*. En vesentlig økning i budsjettene må til for at HV skal være i stand til å møte både eksisterende utfordringer og nye, mer krevende, oppgaver. Dersom HV skal leve opp til visjonen om å være *klar for fremtidens krav* og HVs evne til objektsikring attpåtil skal *økes*, må bevilgningene dekke mer enn etterslepet på grunnutrustning, våpen og ammunisjon. Budsjettene til både drift og anskaffelser må dimensjoneres etter styrkens ansvar for territorialforsvar og beskyttelse av vitale samfunnsfunksjoner. Alternativt må oppgavesett og ambisjoner nedjusteres for å tilpasses HVs evne til å løse oppdrag.

En forsterket innsats bør rettes spesielt mot fire tiltak som hver for seg kan utløse økt effekt og som i kombinasjon kan virke gjensidig forsterkende¹¹:

- **Styrke den stående strukturen:** Mer kraftfulle staber kan forsterke HVs rolle som et nav i krisehåndtering og som Forsvarets kontaktflate mot andre aktører. Det vil gi høyere kvalitet på øvingsaktiviteten, styrke forvaltningen av både nytt og eksisterende personell og materiell, og bedre den kontinuerlige situasjonsforståelsen i distriktene.
- **Utnytte eksisterende kompetanse:** En sterkere og mer kompetent organisasjon vil ha bedre kapasitet til en målrettet, systematisk og strategisk utnyttelse av mannskapenes kompetanse, nettverk og lokalkunnskap. Dette kan forsterkes ytterligere med mer spisset og regelmessig øvelsesaktivitet.
- **Teknologi:** HV bør gis midler og handlingsrom til å ta i bruk teknologi som utnytter kompetansen i strukturen, og som gjør at avdelingene kan utføre oppgaver i fred, krise og væpnet konflikt på en mer effektiv måte. Dette inkluderer blant annet moderne sensorer, ulike typer droner, SHORAD, samband og informasjonsdelingssystemer.
- **Regional spesialisering:** HVs distrikter bør spesialiseres ved at de ulike distriktene (inkludert innsatsstyrkene) trenes, utrustes og organiseres ut fra hensynet til ansvar og oppgaver i de ulike regionene. Sammen med hurtig innfasing av relevant teknologi kan dette gi økt effekt på kort tid.

Tiltakene kan sikre en bedre utnyttelse av ressursene i den eksisterende strukturen i HV og også tilføre nye kapabiliteter som er tilpasset både eksisterende og sannsynlige fremtidige trusler. Styrking av organisasjonen og økte materiellinvesteringer vil medføre en permanent økning i driftsutgifter. Denne kostnaden fremstår som rimelig og akseptabel, gitt at LTP for 2025-2028 utformes med et høyt ambisjonsnivå for Forsvaret i sin helhet, som signalisert fra øverste politiske hold. *Relativt* beskjedne beløp vil kunne frigjøre mye av det uforløste potensialet i HV og gi Norge mye «bang for the buck». Styrking av HV er et riktig, betimelig og *kostnadseffektivt* grep som på *kort tid* kan bidra til å svare på det trusselbildet Norge og allierte står overfor. HV er en essensiell del av grunnmuren i forsvaret av Norge og bør prioriteres deretter.

Sluttnoter

1. Vi vil rette en stor takk til informantene, og til Rolf Tamnes, Karsten Friis, Øyvind Svendsen, Svein Efestad og Jens W. Haugdal for verdifulle innspill og kommentarer.
2. Forsvarskommisjonen av 2021 låner definisjonen fra Meld. St. 5 (2020–2021) for å beskrive skillet mellom de to: «Statssikkerhet er å ivareta statens eksistens, suverenitet, territoriale integritet og politiske handlefrihet. Samfunnssikkerhet handler om samfunnets evne til å verne seg mot og håndtere hendelser som truer grunnleggende verdier og funksjoner, og setter liv og helse i fare. Slike hendelser kan være utløst av naturen, være et utslag av tekniske eller menneskelige feil eller bevisste handlinger. Arbeidet omfatter beredskap mot naturhendelser som flom og skred, ulykker som brann og forlis, og tilsluttede handlinger som digitale angrep og terrorhandlinger.» Se NOU 2023:14, *Forsvarskommisjonen av 2021 — Forsvar for fred og frihet*, fotnote 4, s. 15.
3. Opprettelsen av Mottak- og Transportbataljonen har bedret denne kapasiteten noe. Reservistavdelingen har dog liknende utfordringer som HVs avdelinger: Mangler på utstyrfronten, sporadisk øvingsaktivitet og personell som må transporteres til operasjonsområdet fra ulike deler av landet (Informant 4, intervju, Oslo, 13.12.2024).
4. Et nylig unntak er bevilgningen i Prop. 1 S (2015–2016) som satte av ca. 600 millioner kroner til nye feltvogner, et prosjekt som nå er fullført innenfor kostnadsrammen. HV fikk også 300 millioner av regjeringens ekstrabevilgning på 3,5 milliarder i mars, 2022, midler som i hovedsak ble benyttet til øving og kompetansebygging. Se Holth, 2022.
5. Tabellen er basert på tall hentet fra Prop. 1 S (2020-2021), Prop. 1 S (2021-2022), Prop. 1 S (2022-2023), og Prop. 1 S (2023-2024).
6. Det er verdt å notere seg at Landsrådet for HV har moderert denne frasen. I et debattinnlegg fra oktober 2023 poengterer Landsrådet at HV må være «organisert, utstyrt og trent i møte med *dagens* og fremtidens krav» (vår utheving), en henvisning til at det er mangler som må rettes opp for å gjøre HV i stand til å møte eksisterende utfordringer. Nåværende sjef for HV bruker også den samme frasen i offentlige sammenhenger. Se Tomasgard et al., 2023.
7. FFIs Forsvarsanalyse for 2024 gir et svært godt overblikk over tilstand og behov i Forsvaret som helhet, men Heimevernet er kun nevnt én gang (i en fotnote). Heimevernet er heller ikke representert i prosjektrådet til FFI-prosjektet «Strategiske forsvarsanalyser» som rapporten utgår fra. Prosjektrådet er ledet av forsvarssjefen, og er ellers sammensatt «sjef Hæren, sjef Sjøforsvaret, sjef Luftforsvaret, sjef Avdeling for forsvarspolitik og langtidspanlegging i FD og forskningsdirektør Avdeling strategiske analyser og fellessystemer ved Forsvarets forskningsinstitutt (FFI)». Se Skjelland et al., 2024, s. 7.
8. Mobilt SHORAD som utnytter såkalt «rettet energi» har vist seg svært effektivt mot droner. Fremtredende typer rettet energi er high-power microwave (HPM) og high-energy lasers (HEL).
9. Prisen for en Stinger har steget fra rundt 120 000 USD i 2020 til over 400 000 USD i 2024.
10. Flere konkrete eksempler på ulike mangler er beskrevet i et relativt nylig debattinnlegg fra en områdesjef i HV-02. Se Olafsson, 2024.
11. Dette notatet presenterer ikke en uttømmende oversikt over de utfordringene HV står overfor, ei heller for løsninger som kan få ut mer av potensialet i strukturen. Notatet berører for eksempel ikke spørsmål om hvordan HV bør organiseres. Det er ikke gitt at dagens struktur (distrikter, innsatsstyrker og områder) er den som gir mest effekt langs hele krisespekteret, uavhengig av budsjettnivå. En videre studie av hvordan økte budsjetter kan brukes mest hensiktsmessig bør også se på om det er mulig å hente ut mer effekt ved å omstrukturere HV.

Kilder

- Berg-Knutsen, E., Dahl, P. K., Endregard, M., Gulichsen, S., Hove, K. H., Nordvang, E. U., Ronnes, N. & Vatne, D. F. (2021). *Framtidas heimevern*. Forsvarets forskningsinstitutt. <https://ffi-publikasjoner.archive.knowledgearc.net/bitstream/handle/20.500.12242/2943/21-02003.pdf>
- Forsvaret. (2021). *Strategi for utvikling av Heimevernet mot 2030*. https://www.forsvaret.no/heimevernet/om-heimevernet/Strategidokument_LAVOPPL.pdf/_attachment/inline/723646a4-2481-4cb1-b49b-8b706f7d292f:8c67277374f1b2de5141477781dd6aada2aa5bcb/Strategidokument_LAVOPPL.pdf
- Gulichsen, S., Vatne, D. F., & Dahl, P. K. (2020). *Heimevernet mot 2030: Mulige oppdrag og ambisjonsnivåer*. Forsvarets Forskningsinstitutt. <https://www.ffi.no/publikasjoner/arkiv/heimevernet-mot-2030-mulige-oppdrag-og-ambisjonsnivaer>
- Heimevernet. (2022). *Heimevernet sitt innspill til Forsvarskommisjonen*. <https://files.nettsteder.regjeringen.no/wpuploads01/sites/495/2022/11/2022-09-14-Heimevernet-sitt-innspill-til-Forsvarskommisjonen.pdf>
- Hodnesdal, S. A., & Hvinden, E. S. (2024). *Blir forsvarssektoren kompensert for den generelle prisveksten?* Forsvarets forskningsinstitutt. <https://ffi-publikasjoner.archive.knowledgearc.net/bitstream/handle/20.500.12242/3257/24-00082.pdf>
- Holth, N. (2022). 300 millioner ekstra: Denne høsten har Heimevernet trent mer enn på mange år. *Heimevernsbladet*, 3. <https://www.forsvaret.no/heimevernet/aktuelt/300-millioner-ekstra>
- Hove, K., Berg-Knutsen, E., Dahl, P. K., Ronnes, N. (2019). *Heimevernet mot 2023: Framtidig rolle og oppgaver*. Forsvarets Forskningsinstitutt. <https://ffi-publikasjoner.archive.knowledgearc.net/bitstream/handle/20.500.12242/2604/19-01682.pdf>
- Landsrådet for HV. (2023a). *Landsrådets høringsuttalelse*. Høring om Prop. 1 S (2023-2024). Høring om Prop. 1 S (2023-2024) i Utenriks- og Forsvarskomiteen. 26. oktober 2023. <https://www.stortinget.no/no/Hva-skjer-pa-Stortinget/Horing/horing/?h=10004922>
- Landsrådet for HV. (2023b). *Landsrådets svar på spørsmål fra komiteen*. Høring om Prop. 1 S (2023-2024) i Utenriks- og Forsvarskomiteen. 26. oktober 2023. <https://www.stortinget.no/no/Hva-skjer-pa-Stortinget/Horing/horing/?h=10004922>
- Meld. St. 32. (1945-1946). *Plan for en første reising av Norges forsvar*. Forsvarsdepartementet. https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Stortingsforhandlinger/Lesevisning/?p=1945-46&paid=2&wid=a&psid=DIVL2274&s=True&pgid=a_2049
- Meld. St. 10 (2021-2022). *Prioriterte endringer, status og tiltak i forsvarssektoren*. Forsvarsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/contentassets/6dc9df35fdbb4a208794ba336efa1d45/no/pdfs/stm202120220010000dddpdfs.pdf>
- NOU 2023: 14. (2023). *Forsvarskommisjonen av 2021 — Forsvar for fred og frihet*. Forsvarsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/contentassets/8b8a7fc642f44ef5b27a1465301492ff/no/pdfs/nou202320230014000dddpdfs.pdf>
- NOU 2023: 17. (2023). *Totalberedskapskommisjonen av 2022 - Nå er det alvor — Rustet for en usikker fremtid*. Justis- og beredskapsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/contentassets/4b9ba57bebae44d2bebfc845ff6cd5f5/no/pdfs/nou202320230017000dddpdfs.pdf>
- Olafsson, P. (2024, 11. januar). Sverige forbereder seg på krig - i Norge svekkes Heimevernet. *Nordnorsk Debatt*. <https://www.nordnorskdebatt.no/sverige-forbereder-seg-pa-krig-i-norge-svekkes-heimevernet/o/5-124-286803>
- Prop. 14 S. (2020–2021). *Evne til forsvar – vilje til beredskap: Langtidsplan for forsvarssektoren*. Forsvarsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/contentassets/81506a8900cc4f16bf805b936e3bb041/no/pdfs/prp202020210014000dddpdfs.pdf>
- Regjeringen. (2023, 6. oktober). *Styrkingen av Heimevernet fortsetter*. <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/styrkingen-av-heimevernet-fortsetter/id2998957/>
- Schwenke, Y. (2024, 17. februar). Varsler største bevilgning til Forsvaret siden andre verdenskrig. *Forsvarets Forum*. <https://www.forsvaretsforum.no/bjorn-arild-gram-forsvaret-forsvarsbevilgninger/varsler-storste-bevilgning-til-forsvaret-siden-andre-verdenskrig/365186>
- Sjef Heimevernet. (2022). *Konsept for utvikling av Heimevernet i rammen av territoriale operasjoner*.
- Skjelland, E., Glærum, S., Nyhamar, T., Sendstad, C., Arnfinnsson, B., Fauske, M. F., Gjørven, E., Klausen, R. A., Kjøber, P. K., Lammersdorf, A. B., Lausund, K., Olsen, K. E., Olsen, R., Reitan, J., Sellevåg, S. R., & Waage, K. (2024).

Forsvarsanalysen 2024. Forsvarets forskningsinstitutt. <https://ffi-publikasjoner.archive.knowledgearc.net/bitstream/handle/20.500.12242/3261/24-00298.pdf>

Skogrand, K. (2004). *Norsk forsvarshistorie*. Bind 4. 1940-1970. Eide Forlag.

Tomasgard, A., Kristiansen, J., Meinich-Bache, W. & Solberg, A. (2023, 14. oktober) Heimevernet i møte med framtidens krav. *Forsvaret Forum*. <https://www.forsvaretsforum.no/beredskap-heimevernet-hv/heimevernet-i-mote-med-framtidens-krav/348621>

Intervjuer

Informant 1, HV-offiser, digitalt intervju, 21.11.2023 og 13.12.2023.

Informant 2, HV-offiser, 5.12.2023.

Informant 3, tidligere HV-offiser, digitalt intervju, 5.1.2024.

Informant 4, reservist, Mottak og transportbataljonen, 7.12.2023.

Informant 5, HV-offiser, digitalt intervju, 7.2.2024.

Informant 6, HV-offiser, digitalt intervju, 19.02.2024.

Om forfatterne

Ole Martin Stormoen er stipendiat tilknyttet NUPIs forskningsgruppe for sikkerhet og forsvar, og har tidligere vært forskningsassistent og koordinator for Konsortiet for forskning på terrorisme og internasjonal kriminalitet.

Stormoens doktorgrad analyserer norsk strategisk kultur, og undersøker hvordan strategisk kultur endres, og hvilke mekanismer som kan forklare slike endringer. I tillegg til forsvars-, sikkerhets-, og utenrikspolitikk, er hans forskningsinteresser årsaker til politisk vold, terrorisme og ekstremisme, med hovedfokus på jihadisme, og ulike mottiltak mot disse.

Eskil Jakobsen er rådgiver i NUPIs forskningsgruppe for sikkerhet og forsvar. Han har mastergrad i statsvitenskap fra Universitetet i Tromsø. Hans primære forskningsinteresser er forsvars- og sikkerhetspolitikk, militær teknologi og cybersikkerhet.

Forsidebilde: Karen Gjetrang / Forsvaret

Norwegian Institute
of International
Affairs

Established in 1959, the Norwegian Institute of International Affairs [NUPI] is a leading independent research institute on international politics and areas of relevance to Norwegian foreign policy. Formally under the Ministry of Education and Research, NUPI nevertheless operates as an independent, non-political instance in all its professional activities. Research undertaken at NUPI ranges from shortterm applied research to more long-term basic research.

NUPI

C.J. Hambros plass 2D
PB 7024 St. Olavs Plass, N-0130 Oslo, Norway
post@nupi.no | nupi.no

